האשה נקנית פרק ראשון קידושין לד.

מסורת הש"ס

א) [כסת"י: והקהל], ב) עירובין מ"ג. ג) שם ס"ז, ד) סוכה כח. מ"כ פ' אמור פרק ח כתיב בהאזנת לרבות הנשים [ע"ש], ה) ג"ז שם:. ו) [פסחים קכ ע"א], ז) [דברים טו, ג], ח) [ברש"י שבה"ש עוסף ד"ה והקהל. דכתיב הקהל את העם האנשים הנשים והטף לשמוע מן המלך פרשת הקהל בסוטה בסמטה], ט) [כרלשים ל, כח], י) [מגיגה ב ע"ש], וע"ש תוד"ה מון], יא) [בעמוד כז], יב) [לעיל כט ע"ב, ע"ש], יג) [שמות לא, יג], יד) [שם ד"ה גזירה], טו) [שם ד"ה ויאמר], טז) [דפרקין ס"ז (כא ע"ב)], יז) [כדפר"ר: תלי], יח) [פרשת כי תצא סימן רכטו], יט) [לקמן לה ע"א], כ) [ל"ל לפני יאות עי' כ"מ סו: וכ"כ תוס' שם ד"ה אינו שובר וכו'], כא) [אל"ל לאח"כ. (עצמות יוסף)], כב) [הולין קמא ע"ב], כג) [עירובין כו ע"ב וע"ש בהכ"מ], כד) [עירובין פא ע"א ע"ש], כה) [בדפר"ר: גנרי], כו) [דברים ג, כז], כז) [דף כט:]. ושם מפיק הש"ס ומלדתם לא בניכם ולא בנותיכם וכ"כ תוס' בשבת לב: ד"ה מקרא כו' דכתיב ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם].

מוסף רש"י

הרי מצה. לילה הראשונה מוצת עשה היא, בערב תאכלו מצות, ושאר כל הימים אם רצה להתפתל בבשר בלא לחם אין מוכה עליו לאכול (ערובין כז:). שמחה. ושמחת תהי וכיוצא הרי נשים בכלל, ומלה נמי מוכה לעשים במסכת פסחים (מג.) מדיקיש דלא תאכל עליו מצה שבעת ימים תאכל עליו מצות, כל שישנו בכל תאכל מצה ישנו בכל תאכל מצה, ונשים ישנן בכל תאכל מצה, דכל מצות לא תעשה נשים מחוברות באנשים, דהוקשו נשים לאנשים לכל עונשים שבתורה (שם). לעשות לרגל ולשמחת כתב עם בעלה דעל הסמחה נלמוד נשים דכתיב ושמחת אתה וביתך [דברים יד] (חגיגה ו.). הקהל. כמיעד שנת השמיטה בחג הסוכות המלך עומד על בימה וקורא לפניהן מצות מצוה תורה כדאיתא בסוטה (מח.), וכתיב האנשים והנשים והטף (ערובין שם). והדרי תלמוד תורה. נשים שבעות, דכתיב ולמדתם אותם את בניכם, ולא בנותיכם (שם). פריה ורביה דכתיב פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה, אים דרכי לכנוס ואין אשה דרכה לכנוס (שם). ופדיון הבן. בנו הבכור, חוכה על האב ולא על האם, שמעינן לה מדכתיב הפדה קרי ביה פיפדה, כל שאינו ליפדות אינו לפדות את בנו ואשה אינה בכלל פדיון עצמה דכתיב בכור בנך תפדה ולא בנותיך, אינה נמי בכלות פדיון בנה הבכור (שם). אין למדין מן הכללות. כל היכא דתנן כלל לא אמרינן דוקא הוא, דאיכא כלל ולא דק כמילתיה ואיכא מילי דליתנהו בההוא כלל (ערובין מ.) ראפי' במקום שנאמר בו חדש. מדכר פלוגי דאיכא למימר מדאפקיה להאי ודאי דק בכללא אפילו הכי לא יליפינן מינייה דדילמא שייר ולא אפיק כל מאי דבעי (שם). בכל מערבין. עירובי תחומין, ומשתתפין. נמצי, חדש מן הימים ומלה. דלאו מילי דמזון הן, וטעמא דעירוב משום דדבעו דירתו במקום מזונותיו הוא וכיון שנתנו כל בני המלך מזון בכית אחת, נעשה כאילו כולן דרים בתוכו ומצאתו כולן רשות אחת וכן בעירובי תחומין נעשה כמי שנתת שם ומשם יש לו אלפים אמה לכל רוח, אלבן דבר משון בעינן (שם כו.). תפילין. נמי מצות עשה שהזמן גרמא דכתיב לילה ובכתבם לא דמעינן (ברכות כ.), ונקיש מזורזה לתלמוד תורה. דכתיב ולימדתם אותם את בניכם ומסיק ליה וכתבתם מה תלמוד תורה בתמידות ואע"ג דאין הזמן גרמא דמסורא דכתיב את בניכם ולא בנותיכם אפילו הכי לא יליפינן מינייה דדילמא שייר ולא אפיק כל מאי דבעי (שם). ד. דאמרינן והאיתם אותו פרט לכשות לילה משמע דכשות לילה פטורה אפילו כשלובשה ביום. שם. ה. ואין הזמן גורם לחייב האדם ביום יותר מבלילה. שם. ו. בתוס' שיך ליתא חיבת גרם. ז. ודלפינן שפיר מתפילין לפטור נשים אע"ג דלא הוו ממש כעין תפילין. תוס' הרא"ש. ח. ונשים חייבות בכל לא תעשה. ריטב"א. ט. דאפי' חבנה בית חדש קאי שלא יבנהו לדעת כן לשום דמים בביתו. תוס' הרא"ש ועי' עצמו"ר. י. וא"ת כיון דמחוייב בהשבה איכא לאו דלא תגזול אע"ג דלא אתיא ליידיה באיסורא מידי דהוה אכובש שכר שכיר דברישא איזהו נשך וי"ל דלא שייך לא תגזול מאחר שנתייאש. תוס' הרא"ש. יב. ובכי האי גוונא דליכא לא תעשה ואיכא עשה איצטריך לחייבי נשים בהו משום דהוו מצות עשה שלא הזמן גרמא. ריטב"א.

ותפילין. וקסבר לילה לאו זמן תפילין אי נמי שבת ויו"ט לאו זמן תפילין הילכך כיון דאיכא שבתא דלא מיחייב בה זמן גרמא הוא: **אכיר.** השבת אכיר: **וכללא הוא.** בתמיה וכי כלל קנוס הוא דכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות: **והרי אכילת מצה.** ליל ראשון שהוא חובה דכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מצות[1] וזמן גרס לה בע"ז כגיסן ונשים חייבות דכתיב בפסחים (דף מג:) נשים חייבות באכילת מצה דכר תורה שנאמר[2] לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות כל שישנו בכל תאכל חמץ ישנו בכל תאכל מצה ונשים ישנן בכל תאכל חמץ דמצות לא תעשה היא: **וכן שמחה.** ברגל דכתיב (דברים טז) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך[3]: **סלמוד תורה.** דאמרן לעיל (דף כט:) נשים פטורות וכן פליון הבן דכתיב בכיתקין (שם.): **ופריה ורביה.** אמרינן ביבמות (דף סה:) האיש מצווה על פריה ורביה אבל לא האשה ויליף לה מכול מצה ונשים אינהו נמי לא תאכל חמץ דמצות לא תעשה היא: **וכן שמחה.** ברגל דכתיב (דברים טז) ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך[4